

Sukaktį mininčiame Paežerių dvare prasidėjo festivalis

Renata VITKAUSKIENĖ

Spalio 3-ąją žmonės gausiai rinkosi Paežerių dvare. I jį traukė dvi priežastys: dvaro 215 metų sukaktis ir trečiojo dvaro senovinės muzikos festivalio „Viva la musica“ atidarymas.

Rūmai, tapę vakaro veiksmo ašimi, publiką pasitiko šviesus „isploštis“ iš sutemų. Iš akijų nesinorėjo paleisti baltumų tviessiančio fasado, grakštų kolonų. Dvaro kieme, apšviestas parko takeliais ramiai vaikštinėjo paslaptingi svečiai iš praeties: skryblėtės damos (Marijampolės moterų klubo „Kartu smagu“ narės), jas lydejės ponas, malonaus vakaro linkėjo ir gimtadienio proga išleistus atvirukus dalijo žemę siekianciomis sukniomis pasidibinibusios paneles (Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centro šokių studijos „Vyzelė“ merginos).

Visiems rūpejė išgirsti dvaro sodybos istoriją, ne vienu lūdininko – kulturolos, statybos specialisto, politiko – lūpomis pasakotą filmuoje medžiagą „Paežerių dvaras. Iš praeties į ateitį“.

I pačius seniausių laikus mintis kreipė istorik Antano Žilinskio patelkti faktai. Jis priminė apie 1503–1505 metus prasidėjusią Paežerių dvaro teritorijos istoriją, architektūrą, sakūrusi baroko elementais pajairintus klasicizmo stiliumis rūmus.

Prie kelis dešimtmecius Paežeriuose matytus vaizdus atkėrė rajono Tarybos narys Algimantas Antanas Greimas. Vadinas-masis kaštonkelis, virš bokšto plevėsavusi vokiečių vėliava, rūmus remontavę olan-dai... „Pokario metais rūmuose buvo vištadė. Dienomis vištos į pievelę iš balkono nulipdavo specialiai pastatyta dengtu tuneliu, o nukaičiai grįždavo į rūmus. Taip teisėti maždaug metus. Tieki laiko užteko, kad būtų sugadintas ornamentinis parketas“, – apie

▲ Svečiai iš Marijampolės Paežerių dvare gimtadienye tapo teatralizuoto performanso veikėjais.
Kęstučio INKRATOS nuotr.

rūmų nykimą pasakojo A. A. Greimas.

Ričardas Česna kalbėjo apie dvarui jau kur kas palankesnius laikus. Geru žodžiu jis minėjo buvusios Vilkaviškio melioracijos statybos ir montavimo valdybos vadovą Albiną Kasparaitį. „Direktorius stengėsi, kad rūmai būtų verti dvaro pastato vardo, puoselėjo gėlynus, tvenkinius“, – pasakojo valdyboje anuomet dirbęs vilkaviškietis. Jam antrino Kęstučio Kelius: „Buvo sukurta brigada, kuri nuolat remontovalo, gražino dvarą. Už tokią priežiūrą buvo pelnytas Mazzinis sergantis prizas.“

Šiandien Paežerių rūmuose veikia Vilkaviškio rajono Suvalkijos (Šuduvos) kultūros centras. Jo pradžia – kultūros darbuotojų ir politikų, valdininkų sulkurta vizija. „Toje vizijoje dvaras jau tada švietė baita spalva, grojo muzika, buvo įrengtos parodų er-

vė...“ – kalbėjo marijampolietė Danguolė Micutenė. Ji prisiminė po visų formalumų rūmus perduodant apskrities žiniom vienai specialistinei išsprūdusių frazė: „Dieve Dieve, ką mes pasiémėm...“

„Dvaras buvo labai sunykęs, – liudijo restauratorės. – Kambariai, kadaise juos puoše lipdiniai atrodė apgalūtinės, nežinome, nuo ko pradeti.“ Moterys pasakojo vaiku kambaryste radusios vienintelį Paežerių dvaro lobį – gal koksias 1877 metais išleistą laikraštį. Dailininkės rūmuose ir dirbo, ir gyveno. „Buvo girdėjusios, kad po dvarą blaškos kadaise nusizdužiusios mergelės vėl. Naktimis vaikščiodavome ir ieškodavome tos „dušios“. Užsidegusi žvake, vilkėdama naktiniais marškiniais, leidžiuo-si laiptais, įsivaizduojuo esanti ponia... O iš paskos eina koks darbininkas ir išsigasta:

„Koks čia vaiduoklis vaikšt“ – kvatojos moteris. – Dvaras buvo daug netekės, pavar-gome, kol atkūrėme senuosius bareljefus, bet dirbome su meile ir esame laimingos tai padariusios.“

„Dirbdami kiekvieną plytą turėjome nu-šveisti su šepečiais, kad jis atgaudų spalvą“, – apie belvederinio bokšto restauravimą pasakojo statybos specialistas Alfonsas Mi-nelga.

Minint 215-ąjį dvaro gimtadienį ne sys-ki pasakyta, jog sodyba turėtų buti atvira visuomenei, meno profesionalams. Jei ten dirbantys žmonės netes istorijos per meną ir muziką, rūmai liks tik gražiai sutvarkytas pastatas. Viltasi, kad palanki sodybos geografinė padėtis pritraukė į šią vietą daug lankytojų. Pasak A. Žilinskio, jau dabar Paežerių žinomi nuo Niujorko iki Peterburgo. Savivaldybė pristato šį dvarą, jo atvazdu papuošusi suvenyrinius krepšelius, atvirukus.

Dvaro gimtadienio vakaras sutapo su trečiojo dvarų senovinės muzikos festivaliu „Viva la musica“ pradžia. Profesionalus menininkai – Čiurlionio kuartetas, aktorė ir režisierė Kristina Ovciniukaitė bei šokėja Neringa Česaitytė – Paežeriuose parodė teatralizuotą muzikinį spektaklį „Sielos dar-ganos“. Ta kompozicija buvo prisimintos prieš 110 metų giminės poetė Salomeja Nė-eris ar balerina Sonja Gaskell.

Festivalis „Viva la musica“ į Paežerius žmones kvies dardu kartu. Lapkričio 21-ąjį lauko programa „Rudens elegija“, o gruodžio 4-ąjį – „Mažoji žiemos serenada“. Ši, paskutinė, festivalio koncertą ves muzikolo-gė Zita Kelminkaitė.

Per visą festivali antrajame rūmu auk-šte eksponuojama dailininkės Rūtos Eidukaitės tapybos darbų paroda „Debesų istori-jos“.

Projektą „Lietuva – širdy“ remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

